

Wstęp

Przedmiotem podjętych w książce rozważań uczyniono organizację konferencji naukowych. Badacze są zobligowani do działań na rzecz rozwoju nauki, w tym – do organizacji różnego rodzaju spotkań naukowych, służących wymianie informacji i wiedzy, integracji środowiska i nawiązywaniu współpracy. W tym kontekście kompetencje związane z ich planowaniem i przebiegiem: wiedza, umiejętności oraz predyspozycje społeczno-osobowościowe, to w świecie naukowym rzecz bezcenna. Celem autorów monografii jest zaprezentowanie nie tylko przykładów dobrych rozwiązań w nakreślonym temacie, ale również teoretycznej, dogłębnej i krytycznej analizy literatury przedmiotu, uwzględniającej najnowsze wyniki badań i refleksji w podjętym przedmiocie rozważań. Unikatowy – naukowo-praktyczny charakter publikacji – z pewnością przyczyni się do rozwoju dyscyplin: nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz nauki o zarządzaniu i jakości.

Publikacja ma na celu wypełnienie luki na rynku polskim w zakresie kompleksowego opracowania ogółu zagadnień związanych z organizacją spotkań naukowych i jest adresowana przede wszystkim do środowiska naukowego, ale również wszystkich innych podmiotów, które organizują lub będą organizowały konferencje. Warto w tym miejscu podkreślić, iż wydawnictwa zagraniczne dotyczące tematu mają charakter poradnikowy. I tak na przykład, szukając informacji w zakresie praktycznych aspektów związanych z organizacją konferencji, można skorzystać z książki *Zebrań i konferencji. Sprawne prowadzenie i aktywne uczestnictwo* (2008), której autor Jochem Kießling-Sonntag oraz tłumacz Karol Zabłocki zadbali o to, by opracowanie przygotować w równoległych wersjach językowych: polskiej i angielskiej. W kwestiach językowych pomocą służą także opracowania Piotra i Macieja Domańskich *Practical Meetings and Conferences. A Guide for Professionals* (2016) i Judy Allen *Organizacja imprez* (2006). O praktycznych rozwiązaniach pisali ponadto: Gideon Rivlin w pracy *Guide to Organizing an International Scientific Conference* (1995) oraz Mary Jo Wiseman w wydanym w 2020 roku poradniku *The Meeting Planning Process: A Guide to Planning Successful Meetings*. Poradnikowy charakter mają również polskie publikacje poświęcone organizacji konferencji, w tym zdezaktualizowane w znacznym stopniu, wydane w XX wieku, opracowania Mariana Franka (1966), Zbigniewa Nowickiego (1970), Jarosława Rudniańskiego (1974)¹. Nowsze prace, np. pierwszy przetłumaczony na język polski poradnik dla organizatorów konferencji *Spokojnie, to tylko konferencja* Tony’ego Careya (1998)

¹ Frank, M. (1966). *Organizowanie narad i konferencji*. Warszawa: Wydawnictwo Związkowe CRZZ; Nowicki, M. (1970). *Organizacja konferencji*. Warszawa: Zakład Administracji Państwowej; Rudniański, J. (1974). *Konferencje: organizacja, dyskusja, otoczenie zewnętrzne: poradnik zawodowy*. Lublin: Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa.

czy opublikowana przez Wydawnictwo Helion w 2005 roku książka Johna G. Fishera (w tłumaczeniu Jarosława Dobrzańskiego) *Jak zorganizować perfekcyjną konferencję*, także skupiają się na praktycznych aspektach organizacji konferencji i eventów i są adresowane do środowisk biznesowych.

Mamy nadzieję, iż materiały zaprezentowane w książce zostaną także wykorzystane przez wykładowców i studentów na kierunkach związanych z zarządzaniem informacją i komunikacją. Istotnym bowiem powodem powstania opracowania było otwarcie w Katedrze Informatologii i Bibliologii Uniwersytetu Łódzkiego nowego kierunku studiów – informatologia z biznesowym językiem angielskim (2018). Za oczywiste wówczas uznano, że spełniając wymogi rynku pracy, należy jego absolwentów wyposażyć w kompetencje związane z organizacją konferencji i innych eventów. Jest więc pewne, iż pracując w świecie związanym z zarządzaniem informacją, przynajmniej niektórzy z nich będą w przyszłości odpowiedzialni za organizację spotkań w ramach zatrudniających ich firm. Jeśli trafią do pracy w instytucjach non profit, takich jak biblioteki, również nie uchyłą się przed tego typu zadaniami. Zadbano zatem, aby wśród przedmiotów kierunkowych znalazł się taki, w którego toku studenci uczyliby się organizacji konferencji, a jeśli nadarzy się po temu okazja – ćwiczyli swoje umiejętności w praktyce, pomagając w różnych uniwersyteckich eventach.

Główny problem badawczy, którym zajęto się w pracy, dotyczył tego, jak organizować konferencje. Wyzначzył on kierunek formułowania pytań szczegółowych. Zostały one podane na początku każdego z rozdziałów. Wnioski z przeprowadzonych badań podano na ich zakończeniu. W toku prowadzonych analiz skupiano się na dwóch celach: poznawczym i praktyczno-wdrożeniowym. Dzięki temu – jak wspomniano – refleksje mają charakter naukowy, ale też można je przełożyć na działalność praktyczną.

Do realizacji wyznaczonych celów badawczych autorzy tekstów wykorzystali metody: bibliograficzną, analizy i krytyki piśmiennictwa, case study oraz heurystyczną. Dzięki wykorzystaniu tej ostatniej możliwe było, w toku rozwiązywania postawionych problemów, poszukiwanie nowych koncepcji, klasyfikacji i związków między omawianymi aspektami organizacji konferencji naukowych. Teksty zamieszczone w monografii zostały opatrzone pełnym aparatem naukowym: powołaniami, bibliografią, wykazem ilustracji i tabel, indeksem oraz wykazem skrótów.

Do pracy nad książką zaproszono przedstawicieli środowiska z szeroko rozumianej dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach. W projekcie wzięło udział łącznie piętnaście osób reprezentujących sześć ośrodków: Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Wrocławski.

Publikację rozpoczyna rozdział poświęcony charakterystyce form organizacji konferencji autorstwa Weroniki Kortas i Piotra Rudery. Autorzy zapoznają nas m.in. z cechami: kongresów, konferencji, sympozjów, szkół letnich, minikonferencji, warsztatów i seminariów. W ramach typologii spotkań naukowych uwzględnili takie kryteria, jak: skala i cykliczność wydarzenia, zakres tematyczny, forma realizacji i środowisko uczestników.

Grzegorz Czapnik w drugim rozdziale zwrócił swoją uwagę na formy wystąpień konferencyjnych, do których zaliczył m.in.: wykład, pokaz naukowy, referat i dyskusję panelową. Autor omówił także kryteria klasyfikacji wystąpień: liczbę nadawców i odbiorców, czas wystąpienia, poziom interakcji nadawców i odbiorców, kanał przekazu i stopień standaryzacji wystąpienia. W rozdziale znajdziemy ponadto opis innych, znanych w środowisku, formatów wystąpień: TED, *Pecha Kucha*, *Ignite*.

O tym, kto powinien wchodzić w skład komitetu organizacyjnego i jaka powinna być hierarchia zależności pomiędzy jego poszczególnymi członkami, możemy dowiedzieć się z rozdziału trzeciego. Jego autorki Mariola Antczak, Paulina Milewska i Agata Walczak-Niewiadomska szczegółowo spisały zadania, które stoją przed poszczególnymi osobami funkcyjnymi w Komitecie, oraz opisały, jakie prawa i obowiązki mają jego członkowie.

Rozdział czwarty zawiera rozważania nad zagadnieniem kompleksowego zarządzania jakością (TQM) w odniesieniu do organizacji konferencji. Jego autorzy Mariola Antczak i Grzegorz Czapnik zaimplementowali teorię TQM, wyjaśniając, jak jej zasady przenieść na grunt konferencyjny. W tej części zostały szczegółowo omówione obszary, które mogą podlegać zarządzaniu jakością. W ramach stosowanych w ramach TQM narzędzi i technik autorzy opracowali przykładowe pytania kwestionariuszowe.

Organizując konferencję, nie sposób pominąć zagadnień dotyczących zarządzania czasem. Warto odpowiedzieć na pytanie, czym różni się harmonogram prac komitetu organizacyjnego od kalendarza konferencji. Justyna Jerzyk-Wojtecka wskazała w piątym rozdziale osoby odpowiedzialne za sprawność organizacji. Podała też wykaz zadań, które powinny być zaplanowane w harmonogramie prac komitetu organizacyjnego, oraz oszacowała czas, który należałoby przeznaczyć na ich realizację. Autorka wskazała formy i narzędzia ułatwiające opracowanie harmonogramu prac; całość uzupełniła przykładowym harmonogramem prac komitetu organizacyjnego.

W szóstym rozdziale Przemysław Krysiński omówił zagadnienia związane z miejscem konferencji: jej lokalizacją, warunkami lokalowymi, zapleczem technologicznym, możliwością wykorzystania i organizacji cateringu. Ciekawe i pomocne mogą okazać się wskazówki dotyczące form i sposobów organizacji transportu dla gości specjalnych.

Program kulturalno-rekreacyjny oraz usługi cateringowe mają istotny wpływ na budżet konferencji, są ważnym czynnikiem decydującym o odbiorze wydarzenia. Anna Kalinowska-Żeleźnik opracowała tematy dotyczące planowanych atrakcji kulturalnych oraz wyboru firmy cateringowej. To, czy goście wyjadą usatysfakcjonowani z wydarzenia i będą je dobrze wspominać, może być uzależnione od tych czynników. Należy pamiętać, że budżet konferencji w największym zakresie będzie zdeterminowany wyborem częstości i jakości posiłków.

Rozdział ósmy został opracowany przez Kamilę Augustyn. Autorka omówiła w nim kategorie uczestników konferencji i przedstawiła szczegóły związane z procesem ich rejestracji: od form zgłaszania uczestnictwa po formularz rejestracji z uwzględnieniem wytycznych dotyczących abstraktów i słów kluczowych obowiązujących prelegentów.

O tym, jakie są etapy planowania budżetu konferencji, co to są koszty stałe i koszty zmienne, jak oszacować wysokość opłaty konferencyjnej dla jej uczestników, czym się kierować przy doborze sposobów płatności oraz jakie źródła zewnętrznego finansowania konferencji można pozyskać, napisała Aneta Firlej-Buzon w rozdziale dziewiątym.

Omówienia trzech faz działań marketingowych związanych z promocją konferencji, adaptując tym samym teorię marketingu na grunt organizacji konferencji, podjęła się Mariola Antczak. W rozdziale dziesiątym autorka wskazała, kto, gdzie, kogo i w jaki sposób powinien powiadomić o konferencji. W omówieniu znalazły się nie tylko informacje dotyczące tego, jak zaplanować ulotkę konferencyjną, ale można ją również obejrzeć na załączonej ilustracji. Prezentacja promująca konferencję i jej zawartość to zagadnienia, które w literaturze zostały omówione po raz pierwszy. Cenne wskazówki zostały wzbogacone przykładami slajdów. Rozdział zawiera także opis prawidłowych relacji z mediami.

Ktokolwiek organizował konferencję, ten wie, jak ważną sprawą w sferze organizacyjnej jest prawidłowo prowadzona dokumentacja, wybór jej formy i sposobu prowadzenia. Zarządzaniem dokumentacją powinien zająć się sekretarz generalny konferencji lub inna, wyznaczona przez kierownika osoba z komitetu organizacyjnego. Istotne jest, aby zadbać w tym przypadku również o aspekt wizualny. Tematowi temu poświęcono rozdział jedenasty, którego autorem jest Paweł Bernacki.

Maja Wojciechowska zajęła się oceną i ewaluacją konferencji, omawiając te zagadnienia w rozdziale dwunastym. Dowiemy się z niego, jakie elementy konferencji możemy poddać ocenie, jakie są zasady ewaluacji, oraz poznamy przykładowe pytania, które na temat konferencji warto zadać nie tylko uczestnikom, ale również członkom komitetu organizacyjnego, sponsorom i wolontariuszom.

O celach i znaczeniu publikacji konferencyjnej materiał przygotowali Kamila Augustyn i Grzegorz Czapnik. Autorzy omówili elementy strategii publikacyjnej, które muszą uwzględnić organizatorzy wydarzenia, przedstawili rodzaje publikacji, scharakteryzowali procedurę i harmonogram ich przygotowania oraz opisali zagadnienia związane z jej finansowaniem. Do rozdziału dołączono zestawienie informacji dotyczących zasad publikowania, które organizatorzy powinni przygotować dla autorów tekstów.

Ze względu na pandemię COVID-19 większość spotkań naukowych musiała zostać przeniesiona w tryb zdalny. W opracowaniu uwzględniono również zagadnienia związane z organizacją konferencji online. Do niedawna spotkania tego typu nie były najpopularniejszą formą, ze względu na brak możliwości bezpośrednich kontaktów, co kłóci się z zamysłem i głównym celem konferencji. Skoro wydarzenie organizowane i prowadzone jest w całości przez Internet, uniemożliwione, a przynajmniej w znacznie mierze utrudnione są tym samym kontakty towarzyskie, przekładające się w świecie naukowym na planowanie wspólnych projektów, ale również wymianę poglądów, a nawet inicjowanie przyjaźni. Paulina Milewska i Magdalena Kokosińska opracowały to zagadnienie w rozdziale czternastym, w dużej mierze odnosząc się do własnych doświadczeń z pracy w Komitecie Organizacyjnym takiej konferencji. Informacje, którymi podzieliły się autorki, pomogą ułożyć program konferencji

online, wybrać odpowiednie narzędzia i platformy, przenieść do świata wirtualnego wydarzenia towarzyszące i dodatkowe atrakcje dla uczestników.

Pierwszą praktyczno-teoretyczną część publikacji kończy tekst Jacka Tomaszczyka, anglisty i informatologa, który opracował niezbędne dla organizatorów konferencji materiały w języku angielskim. Gotowe zwroty ułatwią organizatorom odnalezienie się m.in. wśród takich zagadnień, jak: *call for papers, abstract review, welcome speech, chairing a session, controlling difficult or awkward situations, stopping questions/answers, giving a presentation, closing the conference*.

W drugiej części pracy pt. *Organizacja konferencji – studia przypadków* zebrano opisy wybranych edycji czterech konferencji cyklicznych, przeprowadzonych w latach 2017–2021. Poszczególne *case studies* dotyczyły wydarzeń – krajowych i międzynarodowych, stacjonarnych i realizowanych w trybie zdalnym. Autorzy poszczególnych opracowań skupili się na przedstawieniu różnych aspektów organizacji wydarzeń naukowych.

Paulina Milewska opisała XXXV Konferencję Problemową Bibliotek Medycznych, która odbyła się w 2017 roku. Autorka szczegółowo przedstawiła prace komitetu organizacyjnego konferencji od etapu powołania zespołu odpowiedzialnego za organizację wydarzenia, poprzez przygotowanie, realizację, po działania podejmowane już po jego zakończeniu.

W tekście autorstwa Justyny Jerzyk-Wojteckiej odnajdziemy omówienie organizacji cyklicznych Konferencji Naukowych Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, w tym w szczególności zagadnienia związane z harmonogramowaniem działań podejmowanych podczas kolejnych edycji tych spotkań.

Trzecie studium przypadku, autorstwa Weroniki Kortas i Piotra Rudery, dotyczy międzynarodowej konferencji World Information Architecture Day, organizowanej przez Instytut Badań Informacji i Komunikacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pierwsza edycja tego wydarzenia miała miejsce w 2019 roku, trzecią zrealizowano w formie zdalnej dwa lata później. Autorzy omówili m.in. wybrane problemy, wiążące się ze zmianą formuły wydarzenia z trybu stacjonarnego na zdalny.

W ostatnim, zamykającym publikację *case study* Magdalena Kokosińska i Paulina Milewska przedstawiły organizację międzynarodowej konferencji European Association for Health Information and Libraries (EAHIL), której 17. edycja musiała być ze względu na pandemię COVID zrealizowana w formie zdalnej.

Z nadzieją liczymy, iż monografia będzie dobrym początkiem dalszych, szczególnych badań w wymiarach jakościowym i ilościowym nakreślonego, nowego obszaru badawczego. W świetle zrealizowanej kwerendy bibliograficznej wydaje się on niedoceniany i pomijany w dyskursie naukowym, a przecież nie sposób nie zauważyć, iż wręcz idealny do badań w dyscyplinach: nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz nauki o zarządzaniu i jakości.

Zapraszając do lektury, pragniemy na koniec podziękować współautorom za kreatywność, ale też za cierpliwość w redagowaniu kolejnych wersji tekstów. Szczególne słowa uznania kierujemy do Przemysława Krysińskiego, który opracował infografiki wykorzystane w książce. Życzymy udanych konferencji, ciekawych spotkań, satysfakcji z wykonanej pracy i na koniec – a może przede wszystkim? – pasji.

Mariola Antczak i Grzegorz Czapnik
w lutym 2022 roku